

Voor Tyrol en de Vrijheid.

Sinds het jaar 1805 zuchtten de wakkere Tyrolers onder het juk van Franschen en Beieren. Oostenrijk was door Napoleon ter neder geworpen; en machteloos, zich weder op te richten, had het vrede gesloten, het trouwe volk van Tyrol aan de Beieren offerend.

Toen kwam de ellende, want Napoleon en de Beieren brachten groote veranderingen in de oude zeden van het land. De Tyrolers zwegen, maar zij achtten hun privileges bedreigd; ze hingen met een sterke liefde aan het huis Habsburg en Keizer Frans, die hun voorvaderlijke instellingen eerbiedigden, en hoopten op een nieuwen oorlog.

Werkelijk werden in 1809 de oorlogsklokken opnieuw geluid; Oostenrijk stond weer in de wapenen, en een ritseling van hoop en vreugde ging door de harten der vaderlandslievende Tyrolers.

In het sombere Passeierdal met zijn kale rotsen en duistere dennenwouden, rees toen de Paul Kruger der Tyrolers op, een man van het echte onverbasterde bloed, wiens woning, een herberg, aan den oever van een schuimende bergbeek stond.

Hij, Andreas Hofer, was wijd en zijd bekend; als paardenkooper trok hij tot de Beiersche grenzen toe; en de boeren zagen hem gaarne, want hij was een eerlijk koopman, rond en rechtschapen.

Hij werd met eenige andere vertrouwde mannen, op wie men rekenen kon, naar Weenen afgevaardigd, en toen hij terugkeerde, straalde zijn gelaat van voldoening.

„Het zal wel gaan, broeders!” zeide hij; „de Oostenrijkers zullen ons helpen.”

Zeshonderd mannen wachtten thans, het groote geheim diep in hun borst verborgen, op het teeken, om de Beiersche soldaten, die het land bezet hadden, aan te vallen en te verslaan. En dat historische moment was aangebroken, toen de jonge, heldhaftige Tyrolerin Elise Wallner het bericht bracht, dat de Oostenrijksche hulptroepen op komst waren.

Den Zondagnacht, die daarop volgde, sliep geen mensch. In de stille dalen, in de dorpen luidden de stormklokken, de hellingen der bergen begonnen te leven, en op de hooge bergspitsen der Alpen vlamden de ontzaglijke vuren, die het morgenrood der vrijheid verkondigden.

Aan de spits van zijn Passeier scherpschutters tastte Andreas Hofer des Maandagsmorgens *) reeds den vijand aan. Zijn veldkreet bestond in drie woorden: „God! Keizer! Vaderland!” Hooiwagens liet hij tegen de Beiersche batterijen inrijden, en van achter die borstwerpingen schoten zijn jagers de artilleristen als musschen weg.

Dag aan dag werd gevochten; het Tyroler volk toonde zich in zijn vastberaden kracht.

Het was een ongewone strijd. Een stuk hard brood in den knapzak, het geweer in den arm, zonder reglement, zonder kommando trokken er die herders en jagers van Tyrol op uit, en wachtten den vijand op achter een heg, een struik, een rotswand. De kogel floot; het Hallio! weerklonk met dreigenden klank, en de Beier zonk neer, met het doodelijk schot in de borst.

*) 10 April 1809.

De Beieren werden geslagen — neen, verpletterd; de Fransche wereldveroveraars, die hen zouden helpen, deelden hetzelfde lot, en de glans, die van den eenvoudigen waard der Passeier valleien afstraalde, verduisterde voor een oogenblik het licht van Napoleons ster.

Hofer bleef eenvoudig bij zijn roem; hij gunde zich de weelde, een veroverde officierssabel aan te gespen — dat was alles! En hij, de Roomsche man met het godvreezend gemoed, zeide: „Die daar boven, heeft ons de overwinning geschonken!”

De hemel was gemeenlijk zijn tent; als de Tyrolers naar hun opperkommandant vroegen, dan zeiden ze: „Waar is Andreas?” En de groote spelonken waren de plaatsen, waar Hofer krijgsraad hield.

Daar zat Hofer dan, te midden van zijn trouwe makkers, met dat vriendelijke oog en den golvenden, zwarten baard, den vinger op een strategisch punt. En hij zeide dan met de kalmte, waarmede hij aan een vermoeden reiziger een kroes bier placht in te schenken: „Broeders! Dáár zitten de Blauwen *) nog! Zorgt er voor, dat zij er morgen uit zijn!”

„Goed, Andreas!” zeiden die trouwe borsten dan. En het geschiedde.

Tegenover hem zat gemeenlijk Speckbacher, zijn wapenbroeder en rechterhand: een man, vermeteler dan de jager, die de klipgeit nazet langs de duizelingwekkende afgronden, doch tevens listig als een vos; de Christiaan de Wet van den Tyroler-oorlog, een man van de daad, die de hoofdstad Innsbruck overrompelde, en in zijn vindingrijkheid slechts door één man werd overtroffen: den Capucijner Haspinger, rechts van Hofer.

Onvermoeibaar, hartstochtelijk, door een gloeiende vaderlandsliefde beziel, riep deze monnik: „Wie is Napoleon? Is hij niet het beest uit den afgrond, waarvan de Openbaring spreekt?”

Te Innsbruck was weer de Oostenrijksche vlag geheschen, maar de beloofde Oostenrijksche hulp bleef uit, en een Fransch leger was in aantocht.

„’t Is goed!” zei Hofer; „laat hen komen!”

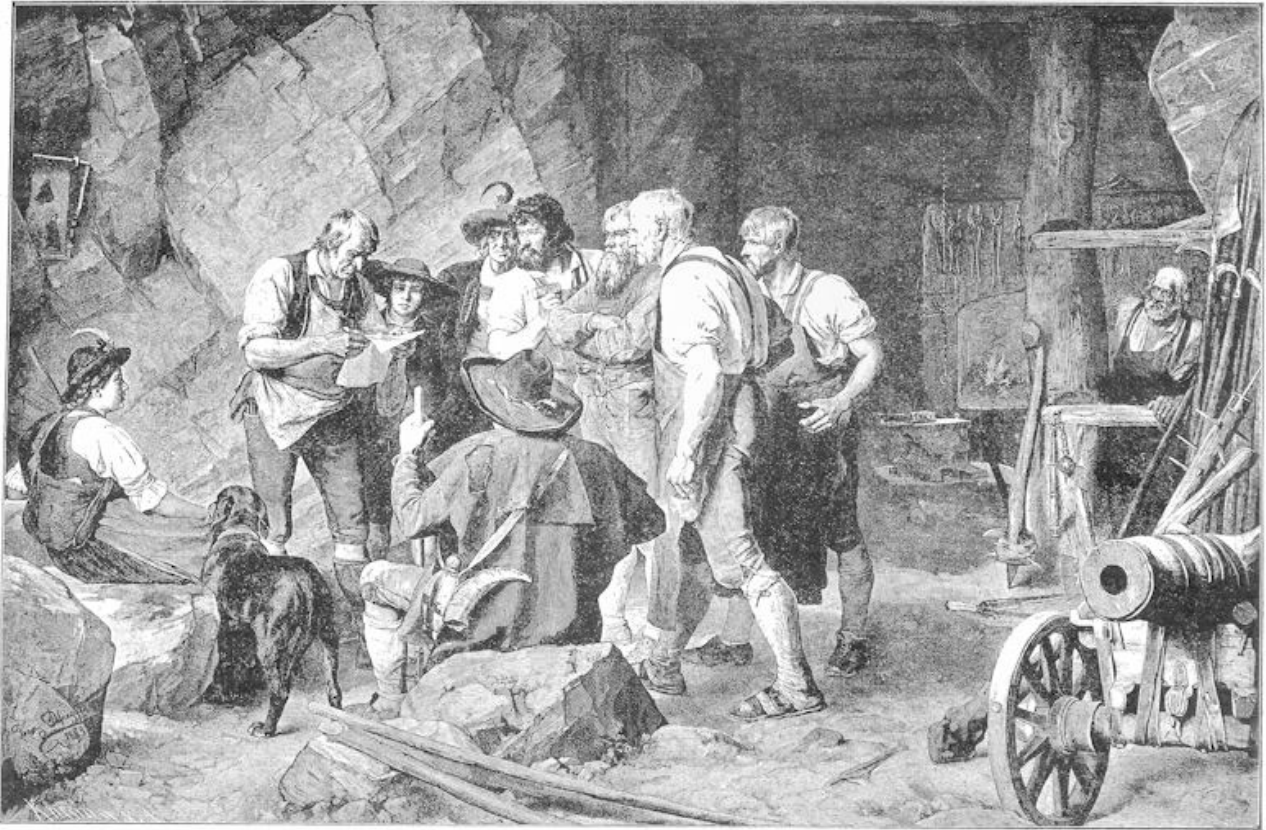
De Franschen kwamen niet ver. Als de horzels het paard — zoo omzwermden de Tyroler jagers de vijandelijke strijdmacht; de Fransche adelaar, die zegevierend boven de Europeesche slagvelden had geklapwiekt, stortte neer in de diepe ravijnen van het Tyrolerland, en wat er overschoot van de Franschen, gaf zich over.

Toen was het feest te Innsbruck. Bij den eersten intocht hadden de Tyrolers niets gehad, om de zegepraal op te luisteren, dan een paar halvesleetsche handharmonica’s; thans beschikten zij over een geheel muziekkorps, dat gevangen was genomen.

Doch op die vreugde volgde de bitterste teleurstelling. Oostenrijk werd opnieuw tegen den grond geworpen; het offerde ten tweeden male Tyrol, om den vrede te koopen, en liet het getrouwe volk der Alpen schandelijk in den steek.

Toen, terwijl het land overstromd werd door de vijanden, riep Hofer nogmaals zijn getrouwen bijeen. De strijd werd thans met grimmige wanhoop gevoerd; er werd pardon gevraagd noch gegeven; en op de muren van Innsbruck, dat door den vijand hernomen was, plantte de doodverachtende moed der Tyroler jagers nogmaals de kleuren van Oostenrijk.

*) Met de Blauwen werden de Beiersche soldaten in hun blauwe uniformen bedoeld.

1. — Toen de jonge, heldhaftige Tyrolerin bericht bracht 2. — Krijgsraad.

Zoo werden er nieuwe, bloedige zegepralen behaald, doch de vruchten er van werden niet geplukt; de strijdmacht der Tyrolers kromp in, en de vijand verpletterde hen door zijn getal.

Drie dagen lang verdedigde Andreas Hofer als een tweede Leonidas met 600 man den pas van Passeier tegen 18000 vijanden; toen moest hij 't opgeven; en met een bloedend hart trok hij zich terug in de eenzame wereld van sneeuw, in een schamele herdershut, op vier uren afstands van zijn woning.

Dat was het jaar 1809, rijk aan roem en smart voor het hart aller ware Tyrolers.

Hofers vrouw, zijn kinderen en zijn trouwste aanhangers wisten zijn verblijf, en verzorgden hem in zijn eenzaamheid. Maar zijn sluiphoek werd schandelijk verraden door een landgenoot, en midden in een kouden Januarinacht werd aan zijn deur geklopt.

Hij trad naar buiten, en zag de bajonetten van Fransche soldaten.

„Ik ben Andreas Hofer,” zeide hij op rustigen toon; „mijn lot is in uw handen — spaart mijn vrouw en mijn kinderen!”

Hij werd met ketens gebonden, naar Mantua gevoerd, en voor een krijgsraad gebracht. De stemmen waren verdeeld; de meerderheid was tegen zijn dood, maar Napoleon gaf last, dat hij binnen vier en twintig uren zou worden doodgeschoten.

Toen maakte Andreas Hofer zijn laatste beschikkingen, en schreef zijn laatsten brief.

„Vaarwel, gij snoode wereld!” zoo schreef hij, „het sterven valt mij zóó licht, dat mijn oogen niet eens vochtig worden!”

Klokslag elf uur van den 20sten Februari *) werd de generaal-marsch geslagen; een bataljon infanterie haalde hem uit zijn gevangenis, en voerde hem naar de poort. Zijn krijgsgevangenen makkers in de kasematten van Mantua lagen op hun knieën, riepen tot God en weenden luid. Andere landgenooten, die hem ontmoetten, smeekten: „O Andreas! zegen ons!”

En hij zegende hen als een stervende patriarch.

Aller harten waren bewogen; zoo werd de gerechtsplaats bereikt.

Twaalf grenadiers traden nu naar voren; de tamboer reikte Hofer den blinddoek aan, om dien voor de oogen te binden. Maar hij weigerde.

Toen beval de korporaal hem te knielen, maar hij weigerde opnieuw, zeggende: „Ik sta voor Hem, Die mij heeft geschapen, en staande wil ik Hem mijn geest geven!”

Hij stond daar rechtop; vast en kloek als de rotsen van zijn vaderland. Zijn oogen staarden op die twaalf grenadiers; hij sloeg met de hand op het groote, trouwe, edele hart, dat zich thans offerde voor zijn volk, en riep met krachtige stem: „Mikt goed — vuur!”

Ach! de grenadiers schoten slecht; eerst bij het dertiende schot snikte Andreas Hofer zijn leven uit.

Zoo viel hij als een held en een martelaar op de middaghoogte van zijn leven, in zijn drie en veertigste jaar, voor de idealen van vrijheid en recht. Alle ware vaderlanders slaakten bij het vernemen van zijn dood een langen smartkreet, en de bergen van Tyrol treurden om den geliefden doode. Andreas Hofer was dood; hij was vermoord — Napoleon had hem vermoord.

Maar het wereldrijk van dezen grooten moordenaar zou geen vier jaren meer bestaan; wat Hofer geen uur voor zijn dood voorzegde, ging in vervulling! L. P.

*) 1810.

Automatische luchtreiniger.

In kleine steden, op het land en in menige grootestadswoning ontbreekt het veelal nog aan closets, die aan de meest primitieve eischen der gezondheidsleer voldoen. De schadelijke gassen, die voortdurend uit onhygiënische privaten opstijgen, en hun weg in de woon- of slaapvertrekken vinden, kunnen slepende kwalen te voorschijn roepen, zonder dat de bewoners van de oorzaak het minste begrip hebben. Vooral bij den bouw van nieuwe huizen moet derhalve achtgeslagen worden op een inrichting der privaten, die zonder gevaren voor de gezondheid der bewoners is. Een hygiënisch closet moet ruim en luchtig zijn en voortdurend eventileerd kunnen worden. De meest ideale inrichting is een closet met waterspoeling en luchtafsluiting, waardoor de schadelijke gassen absoluut verhinderd worden in de woning te dringen. Nog al te weinig zijn dergelijke inrichtingen voorhanden, en vooral in oude huizen bestaan op dit gebied dikwijls nog toestanden, die met de hygiëne den spot drijven. Niets onaangenamer, dan bij het betreden eener woning door het reukorgaan aan de foutieve inrichting van het privaat herinnerd te worden. Eenigermate kan men trachten door desinfecterende middelen, zooals chloorkalk, de nadeelen van zulke onhygiënische closets te verminderen, maar meestal gelukt het toch niet, de doordringende lucht der ammoniakgassen geheel te onderdrukken. Een *desinfectie-apparaat*, *Economie* genaamd, dat ons ter beproefing gezonden werd en een *Nederlandsche uitvinding* is (gefabricceerd door de Maatschappij tot exploitatie van uitvindingen te Utrecht), voldoet vrij wel aan de laatstgenoemde voorwaarde, namelijk den onaangename reuk, die zich gewoonlijk bij het openen der gewone privaten verspreidt, weg te nemen. Wij hebben het apparaat in een woning, die in dit opzicht zeer misdeeld was, eenige maanden in het privaat laten gebruiken, en zijn verrast geweest door de goede werking: het bijna geheel verwijderen van den soms onuitstaanbaren reuk, die reeds dadelijk bij het binnentreden der woning bemerkbaar werd. Het apparaat bestaat uit een blikken bus, door een deksel gesloten, waarin zich een tweede bus bevindt, met een kous omwikkeld. Deze bus wordt met de olieachtige vloeistof, die bij het apparaat geleverd wordt, gevuld, en omgekeerd in de buitenste bus geplaatst. Een gedeelte van de olie verdampt en zuivert de lucht door de verschillende openingen, die zich in het apparaat bevinden; het grootste gedeelte der olie wordt echter door een kousje, dat onder in het apparaat aanwezig is, opgezogen en langs een ijzerdraad door een koperen buis, die zich onder aan het apparaat bevindt, in het closet gevoerd, waar zij den bak en de afvoerleiding desinfecteert. De samenstelling der olie, die de uitvinder aan schrijver dezes heeft te kennen gegeven, waarborgt een voldoende ontsmetting; tevens bevat de olie eenige aangenaam riekende, aan citroengeur herinnerende stoffen, die aan de desinfecteerende kracht geen afbreuk doen. In huizen, waarin de in elk geval te verkiezen hygiënische closets met waterspoeling en luchtafsluiting *niet* aanwezig zijn, kan dit automatische luchtreinigingsapparaat derhalve goede diensten bewijzen, en daarom wenschen wij er de aandacht onzer lezers op te vestigen. Of het gebruik der olie op den duur niet te kostbaar wordt, kunnen wij niet beoordeelen, daar de prijs er van ons niet werd medegedeeld. Door aanvraag bij de firma in Utrecht kan men zich daarvan overtuigen.